

SPIS TREŚCI

Część pierwsza

PAŃSTWO I PRAWO JAKO ZJAWISKA SPOŁECZNE I ICH HISTORYCZNY CHARAKTER

Rozdział I. Miejsce państwa i prawa wśród innych związków i norm społecznych	13
1. Związki (zrzeszenia) i inne grupy oraz ich decyzje	13
2. Rozróżnienie grup formalnych i nieformalnych	20
3. Organizacja państwowa a inne związki	20
4. Ogólne uwagi o normach i różnych systemach normatywnych	22
Rozdział II. Pochodzenie państwa i prawa oraz ich określenie	26
1. U progu państwowości	26
2. Narodziny prawa	33
3. Określenie państwa i prawa	37
Rozdział III. Kształty państwa i prawa	42
1. Pojęcie typu i formy państwa	42
2. O przyczynach wpływających na kształt państwa	46
3. O dwóch parach pojęć: typu i formy państwa oraz dyktatury i demokracji	48
4. Pojęcie typu i formy prawa	49
5. Teoria rewolucji społecznej	50
A. Rozróżnienie rewolucji społecznej i politycznej	50
B. Klasyfikacja rewolucji	54
C. Rewolucja a reforma	58
Rozdział IV. Państwo a prawo jako elementy społecznej nadbudowy	60

Część druga

WĘZŁOWE ZAGADNIENIA PAŃSTWA

Rozdział V. Suwerenność, cel i funkcje państwa	64
1. Suwerenność	64
2. Cel państwa	66
3. Funkcje państwa	67
Rozdział VI. Struktura polityczna, system dyktatury klasowej, struktura organizacji państwowej	69

1. Pojęcie polityki i struktury politycznej	69
2. System dyktatury klasowej	71
3. Struktura aparatu państwowego	72
4. Zagadnienia biurokracji, centralizmu i decentralizacji w strukturze organizacji państwowej	74
5. Stosunki między organami przymusu a ośrodkiem decyzji politycznej	77
Rozdział VII. Państwo a naród	83
1. O pojęciu narodu i wpływie genezy państwa na formowanie narodu	83
2. Forma federalna państwa a kwestia narodowa	85
3. Klasyfikacja procesów narodotwórczych	88
4. Charakter narodowy a instytucje polityczne	89
Rozdział VIII. Państwo a związki religijne	92

Część trzecia

WĘZŁOWE ZAGADNIENIA PRAWA

Rozdział IX. Nauka o normie (I): Wypowiedź normatywna, jej budowa oraz przepis prawny	100
1. Kwestia właściwego rozumienia normy prawnej	100
2. Budowa wypowiedzi normatywnej	102
3. Cechy znamienne sankcji i jej rodzaje	106
4. Wypowiedź normatywna a przepis prawny	110
5. Klasyfikacja przepisów prawnych	115
6. Kolizje przepisów prawnych i kres ich mocy obowiązującej	116
Aneks do rozdz. IX — Przykłady	119
Rozdział X. Nauka o normie (II): Spełnienie wypowiedzi normatywnej	123
1. Pojęcie stosunku prawnego	123
2. Powstrzymanie się od działania jako spełnienie wypowiedzi normatywnej	124
3. Podmioty stosunku prawnego	125
4. Przedmiot stosunku prawnego	129
5. Powstanie, zmiana i wygaśnięcie stosunku prawnego	132
Rozdział XI. Forma prawa (I)	135
1. O pojęciu formy prawa	135
2. Stanowienie prawa	137
3. Zwyczaj, prawo zwyczajowe, prawo sędziowskie	143
Rozdział XII. Forma (II): System prawa	149
1. O systemach w ogólności i pojęciu systemu prawa	149
2. Kryteria różnicowania systemu prawa	151
3. Kwestia recepcji i unifikacji prawa	158
4. System prawa a systematyzacja przepisów prawnych	161
Rozdział XIII. Realizacja prawa	163
1. Stosowanie i przestrzeganie prawa	163
2. Wykładnia	170
A. Rozumienie wykładni i wątpliwości wstępne	170
B. Podmioty wykładni	172
C. Sposoby wykładni	174
D. Zagadnienie szczególne wykładni: luka w prawie	176

Aneks do rozdz. XIII — Przykłady	179
Rozdział XIV. O wielości systemów normatywnych	180
1. Próba rozróżnienia systemów normatywnych według przedmiotu regulacji	180
2. Klasyfikacja systemów normatywnych według podmiotów regulacji (decyzji normatywnych)	182
3. Kwestia wzajemnego stosunku systemów normatywnych	188
4. Wzajemny stosunek systemów normatywnych prawnego i moralnego	189
Rozdział XV. Świadomość prawna	195
1. Rozumienie świadomości prawnej	195
2. Świadomość prawna a opinia publiczna	200
3. Zagadnienie sprawiedliwości	202
Rozdział XVI. Praworządność. Obywatel	205
1. Pojęcie praworządności	205
2. Rozróżnienie praworządności w społeczeństwach burżuazyjnym i socjalistycznym	210
3. Gwarancje praworządności	212
4. Rzut oka na całość zagadnienia	216

Część czwarta

PAŃSTWO I PRAWO WE WSPÓŁCZESNYCH SYSTEMACH SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH ORAZ MIĘDZYNARODOWY PORZĄDEK PRAWNY

Rozdział XVII. Państwo i prawo w systemie kapitalistycznym	219
Uwaga wprowadzająca	219
1. Przeobrażenia w strukturze ekonomicznej kapitalizmu	220
2. Struktura polityczna kapitalizmu, a w szczególności forma państwa	225
A. „Grupy nacisku”	225
B. Partie polityczne	227
C. Forma państwa i jej przeobrażenia	230
3. Faszystowska forma państwa	237
4. Prawo burżuazyjne okresu kapitalizmu monopolistycznego	242
5. Perspektywy państwa kapitalistycznego	245
Rozdział XVIII. Państwo i prawo w systemie socjalistycznym	248
1. Przesłanki ideologiczno-polityczne powstania pierwszego państwa proletariackiego	248
2. Forma państwa radzieckiego i jej rozwój	252
3. Inne formy państwa socjalistycznego. Powstanie systemu państw socjalistycznych	258
4. Ogólna charakterystyka prawa socjalistycznego	268
5. System socjalistycznego prawa (na przykładzie Polski)	271
Zagadnienia dyskusyjne	274
6. Perspektywy rozwoju państwa i prawa socjalistycznego	275
A. Teoria konwergencji	275
B. Zagadnienie formy państwowej odpowiedniej dla pokojowego przejścia od kapitalizmu do socjalizmu	277
C. Teoria obumierania państwa i prawa	279
Rozdział XIX. Państwo i prawo w systemie pokolonialnym	284
1. Zakres problematyki	284

2. Zróżnicowanie społeczne	286
3. Charakterystyka struktury politycznej	288
A. Dziedzictwo kolonialne	288
B. Przeobrażenia struktury politycznej. Tworzenie się systemu prawnego	290
4. Perspektywy rozwoju	293
Rozdział XX. Międzynarodowy porządek prawny	297
1. Podobieństwa i różnice między prawem międzynarodowym i wewnętrznym	297
2. Stosunek prawa międzynarodowego do wewnętrznego	307
Krótka refleksja końcowa	309
Skorowidz osobowo-rzeczowy	310